

Vốn tín dụng ngân hàng để phát triển du lịch ở Quảng Ninh

ĐOÀN VĂN VU

NH NN&PTNT tỉnh Quảng Ninh

Quảng Ninh là một tỉnh ven biển nằm ở vùng Đông Bắc, có 132,8km tiếp giáp với nước láng giềng, có các cửa khẩu quốc tế, và nhiều điểm tham quan du lịch nổi tiếng. Quảng Ninh được xác định là động lực kinh tế phía Bắc, là địa phương giàu tiềm năng về biển, bến cảng nên là tâm điểm giao lưu, mở cửa cho các tỉnh đồng bằng Bắc bộ, các tỉnh biên giới phía Bắc. Ngoài ra, Quảng Ninh có nhiều thuận lợi về giao thông với các cảng biển nước sâu (Cái Lân, Cửa Ông, cảng tàu du lịch Hòn Gai...) và là vùng địa hình độc đáo, kỳ vĩ với tổng diện tích hơn 6.000 km² trong đó có hơn 2.000 hòn đảo nằm dài trên phạm vi 250km bờ biển, chiếm 2/3 số đảo cả nước. Đặc biệt vùng vịnh Hạ Long và Bái Tử Long đã được UNESCO hai lần công nhận là di sản thiên nhiên thế giới bởi những giá trị ngoại hạng mang tính toàn cầu về thẩm mỹ và địa chất và hiện nay đang được bình chọn là 1 trong 7 kỳ quan của thế giới. Chính vì thế du lịch biển được xem là ngành công nghiệp không khói mũi nhọn của Quảng Ninh. Ngoài ra vùng biển Quảng Ninh còn có những đảo đẹp thích hợp để xây dựng những quần thể du lịch, những trung tâm nghỉ dưỡng như các đảo: Hoàng Tân, Tuần Châu, Thê Vàng, Soi Sim, Ngọc Vũng, Quan Lạn, Ba Mùn, Vĩnh Thực... và các bãi cát trắng lân mình không bị lấm... cùng với trên 400 loài hải sản quý hiếm. Nhờ được đầu tư phát triển du lịch nên kinh tế Quảng Ninh trong những năm qua có bước tăng trưởng khá. Riêng doanh thu về

du lịch năm 2004:1.064 tỷ đồng trong đó nộp ngân sách 181,5 tỷ đồng, năm 2005:1.034 tỷ đồng nộp ngân sách 187 tỷ đồng, năm 2006 đạt 1.265 tỷ đồng, nộp ngân sách 209, 3 tỷ đồng.

Với những vị trí địa lý và tiềm năng phát triển du lịch như đã nói ở trên, cần thiết phải mở rộng đầu tư phát triển du lịch vì nó mang lại thu nhập hàng năm rất lớn đối với kinh tế của tỉnh. Tuy nhiên, để nâng cao hiệu quả đầu tư cần phải xem xét những đặc điểm chính của ngành du lịch:

- Đối tượng đầu tư cho ngành du lịch là đầu tư vào tài sản cố định như: xây dựng nhà hàng khách sạn, các cơ sở kết cấu hạ tầng, máy móc thiết bị, đầu tư cho khoa học và công nghệ, phát triển nguồn nhân lực... Chính vì vậy nó đòi hỏi lượng vốn đầu tư rất lớn, thời gian thu hồi vốn lâu và nguồn vốn chủ yếu là vốn trung dài hạn.

- Các công trình du lịch phát huy tác dụng thường kéo dài trong nhiều năm, kể từ khi thi công đến

khi công trình đó hoàn thành đưa vào sử dụng nên thời gian thu hồi vốn chậm do có những công trình sử dụng đến hàng chục năm.

Để đẩy mạnh phát triển các ngành dịch vụ đến năm 2010, định hướng đến năm 2015 tỉnh Quảng Ninh đã xác định rõ mục tiêu: “Đưa Quảng Ninh trở thành trung tâm du lịch lớn, hiện đại trong nước và khu vực...” Với quan điểm đó, những năm gần đây, cùng với các nguồn vốn khác của địa phương, nguồn vốn tự có của các doanh nghiệp và nguồn vốn tín dụng của các ngân hàng đã không ngừng mở rộng đầu tư cho các doanh nghiệp Nhà nước, doanh nghiệp tư nhân, các công ty trách nhiệm hữu hạn, công ty cổ phần. Nhờ đó những năm qua đã từng bước làm thay đổi diện mạo của ngành du lịch Quảng Ninh. Cơ sở hạ tầng đã được nâng lên một bước đáng kể, nhiều tuyến đường, cây cầu quan trọng đã được hoàn thành đưa vào sử dụng có hiệu quả như đường 18A, cầu Bãi Cháy, cầu Vân Đồn, cầu Bang... đã

tạo điều kiện thuận lợi mở ra triển vọng của ngành công nghiệp “không khói” của Quảng Ninh. Hoạt động du lịch đã thu hút nguồn lực đầu tư lớn và đạt các chỉ tiêu đề ra: Tỉnh đã thu hút đầu tư trên 40 dự án phát triển du lịch và dịch vụ với tổng vốn đăng ký 10.500 tỷ đồng. Trong đó có 19 dự án đầu tư hạ tầng cho các khu du lịch với tổng mức đầu tư được duyệt bằng nguồn vốn ngân sách Nhà nước khoảng 643 tỷ đồng, đến hết năm 2006 thực hiện được 220 tỷ đồng; 21 dự án đầu tư nước ngoài với tổng vốn đăng ký khoảng 3.199 tỷ đồng; các doanh nghiệp và kinh doanh đầu tư dịch vụ cơ sở lưu trú và các dự án vui chơi giải trí khoảng 6.658 tỷ đồng. Các dự án đầu tư về hạ tầng du lịch bằng nguồn vốn chương trình hành động quốc gia được đầu tư đúng hướng, đúng quy hoạch nên đã phát huy hiệu quả như dự án du lịch đảo Ngọc Vũng, nâng cấp tuyến đường du lịch Dốc Đồ-Yên Tử... Từ những kết quả của đầu tư, trong những năm qua chỉ tiêu khách du lịch đạt tốc độ tăng bình quân 14%; trong đó khách quốc tế đạt tốc độ tăng bình quân 13%. Nếu năm 2001 lượng khách đến Quảng Ninh mới chỉ đạt 1,9 triệu thì năm 2007 đạt 3.679 triệu. Tổng doanh thu du lịch năm 2001 là 468 tỷ đồng, thì năm 2007 ước đạt 2.200 tỷ đồng; tốc độ tăng bình quân hàng năm là 27%. Các khoản thu nộp ngân sách từ hoạt động du lịch như thuế, phí xuất nhập cảnh, lệ phí tham quan vịnh Hạ Long... đều tăng trưởng khá. Giá trị tăng thêm của các hoạt động kinh doanh du lịch năm 2001 chiếm tỷ trọng 2,4% trong tổng GDP toàn tỉnh, đến năm 2007 chiếm tỷ trọng 8,5%. Hoạt động du lịch đã tác động mạnh đến các ngành kinh tế khác.

Qua bảng số liệu trên cho thấy, từ năm 2001 đến nay các ngân hàng Quảng Ninh đã tích cực đầu tư vốn tín dụng cho lĩnh vực du lịch, nếu tại thời điểm 31/12/2001 dư nợ cho vay chỉ đạt 351,79 tỷ đồng, thì đến 31/12/2006 dư nợ đạt 1.760 tỷ đồng, tăng gấp 5 lần so với năm 2001. Tuy nhiên, khối lượng vốn đầu tư vào ngành du lịch không ổn định, không vững chắc. Nếu năm 2005 dư nợ cho vay là 968,5 tỷ đồng thì lại giảm 19% so với năm 2004 (năm 2004 là 1.192 tỷ đồng); năm 2006 là 1.760 tỷ đồng so với năm 2005, bằng 181% và tăng 81%.

Vốn tín dụng đã tập trung đầu tư vào cơ sở hạ tầng như khu biệt thự Tuần Châu; khu du lịch Bãi Dài và các khu trung tâm thương mại tại khu vực Bãi Cháy, cửa khẩu Móng Cái; xây mới, nâng cấp lắp đặt các thiết bị cho các khách sạn, nhà nghỉ và đóng mới tàu du lịch... đồng thời đầu tư hỗ trợ cho các dự án lớn, đối tượng chủ yếu là các chủ đầu tư tại địa phương hoặc các cá nhân vay vốn để nâng cấp khách sạn nhà nghỉ, hoặc đóng tàu chở khách du lịch. Các dự án lớn mang tầm cỡ quốc gia như cáp treo Yên Tử; khu du lịch Tuần Châu; Hoàng Gia và các khách sạn đầu tư xây dựng mới mang tầm cỡ quốc tế. Tuy nhiên thực tế cho thấy, tỷ trọng vốn tín dụng đầu tư cho ngành du lịch còn rất thấp, tăng trưởng không đều mấy năm gần đây chiếm bình quân trên dưới 16% tổng dư nợ.

Tóm lại với tín dụng đầu tư còn hạn chế, chưa trở thành công cụ, đòn bẩy quan trọng để khai thác tiềm năng sẵn có đưa du lịch Quảng Ninh trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, trung tâm du lịch lớn, có đẳng cấp quốc tế. chỉ

đáp ứng được một phần rất nhỏ vì các chủ đầu tư là các liên doanh, đầu tư nước ngoài sử dụng bằng nguồn vốn tự có hoặc vay vốn ở các ngân hàng ngoài địa bàn.

NHỮNG TỒN TẠI KHÓ KHĂN CỦA NGÀNH DU LỊCH QUẢNG NINH ĐÃ TÁC ĐỘNG ĐẾN MỞ RỘNG ĐẦU TƯ TÍN DỤNG NGÂN HÀNG

Mặc dù du lịch Quảng Ninh đã và đang khẳng định được vị trí vai trò của ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh. Tuy nhiên thực tế hiện nay du lịch Quảng Ninh hiện vẫn còn tồn tại không ít các mặt hạn chế, đã tác động không nhỏ đến việc mở rộng tín dụng của các ngân hàng trên địa bàn, đó là:

- Công tác quy hoạch và đầu tư phát triển du lịch do thiếu định hướng và quản lý Nhà nước trên địa bàn còn nhiều bất cập. Công tác quản lý Nhà nước về du lịch chưa được quan tâm đúng mức như thiếu chiến lược khai thác, xúc tiến du lịch vào các thị trường quốc tế trọng điểm. Các ngành quản lý chưa đi sâu xem xét thực trạng hoạt động kinh doanh của các doanh nghiệp như các nhà hàng khách sạn nhà nghỉ để tìm ra những khó khăn vướng mắc và tìm cách tháo gỡ, nên việc phát triển du lịch còn thiếu tính chuyên nghiệp, mất cân đối trong việc đầu tư các dịch vụ (các dịch vụ vui chơi giải trí có ít, số lượng nhà nghỉ, khách sạn nhiều, chưa có siêu thị, quảng trường, bãi đỗ xe, trung tâm hội thảo, hội nghị quốc tế...) tỷ trọng các dịch vụ du lịch chất lượng cao chiếm quá ít (số buồng chất lượng cao chỉ chiếm 36% tổng số buồng trong toàn tỉnh), cảnh quan kiến trúc bị phá vỡ, ô nhiễm môi trường... đã ảnh hưởng không nhỏ đến việc thu hút khách du lịch đến Quảng Ninh. Bình quân khách lưu trú chỉ đạt 1,4 ngày/ lượt khách, dẫn đến công suất sử dụng buồng phòng của các khách sạn, nhà nghỉ trung bình không cao (chỉ đạt 62%). Chính vì vậy chưa thu hút được nhiều du khách.

- Việc thu hút các dự án đầu tư và hiệu quả du lịch Quảng Ninh so với nhiều tỉnh, thành phố, nhất là phía Nam có xu hướng tụt hậu. Điều này có một phần nguyên

KẾT QUẢ ĐẦU TƯ VỐN TRONG LĨNH VỰC DU LỊCH CỦA CÁC NGÂN HÀNG QUẢNG NINH QUA CÁC NĂM

Năm	Năm 2001	Năm 2002	Năm 2003	Năm 2004	Năm 2005	Năm 2006
I - Tổng dư nợ:	2195,91	3348,36	4999,57	6072,51	8190,50	10389,00
II - dư nợ cho vay du lịch						
- Dư nợ ngắn hạn	351,79	574,44	801,77	1192,6	968,5	1760,00
- Dư nợ cho vay dài hạn	180,93	214,14	315,13	536,67	402,80	899,20
III - Tỷ lệ % dư nợ cho vay du lịch so với tổng số	16,02	17,16	16,03	19,64	11,82	16,94
IV- Tỷ lệ % dư nợ cho vay du lịch so với tổng vốn đầu tư ngành du lịch:	66,88	47,75	52,96	56,55	42,13	64,25

nhân khách quan là các tỉnh phía Nam năng nổ quanh năm rất phù hợp với phát triển du lịch biển nên hấp dẫn các nhà đầu tư hơn Quảng Ninh, nhưng đó chỉ là một phần, quan trọng là môi trường đầu tư của tỉnh chưa được cải thiện nhiều, do không còn quỹ đất, sản phẩm du lịch còn thiếu... nên nhiều dự án tỉnh kêu gọi đầu tư giai đoạn 2001-2010 nhưng đến nay số lượng dự án thu hút được rất ít... Mặt khác các dự án lớn về du lịch như khu du lịch Tuần Châu, Hoàng Gia, Bãi Dài... triển khai thực hiện hiệu quả không cao nên đã phần nào ảnh hưởng tâm lý của nhà đầu tư. Nhiều dự án được duyệt bằng nguồn vốn ngân sách Nhà nước triển khai chậm.

- Đối với các ngân hàng cho vay, việc xác định tài sản thế chấp, xác định hiệu quả kinh doanh đối với các dự án lớn, các dự án liên doanh, vốn đầu tư nước ngoài rất khó. Mặt khác khả năng thẩm định của cán bộ ngân hàng đối với lĩnh vực này còn hạn chế. Tỷ lệ nợ xấu phát sinh của các ngân hàng đối với ngành du lịch cao hơn so với đầu tư cho vay các ngành, lĩnh vực khác. Việc thu hồi nợ gặp nhiều khó khăn vướng mắc do xử lý tài sản thế chấp, nhất là đối với các dự án đầu tư lớn tài sản thế chấp rất phức tạp, trong khi đó cho vay của ngân hàng chỉ tập trung đầu tư vào các hạng mục nhỏ nên khi phát sinh nợ xấu rất khó thu hồi.

- Quảng Ninh là tỉnh có tiềm năng du lịch rất lớn nhưng kết cấu hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ cho du lịch còn thiếu đồng bộ, chưa đáp ứng được nhu cầu của du khách. Vốn đầu tư thấp trong đó vốn tín dụng ngân hàng tham gia còn rất hạn chế (chiếm tỷ trọng 11,87%), cơ sở hạ tầng còn thấp kém, hệ thống giao thông đường bộ xuống cấp nhiều, giao thông đường sắt chưa được quan tâm phát triển, chưa có đường bay để phục vụ khách du lịch. Các cơ sở lưu trú còn ít và chất lượng chưa cao, dịch vụ sản phẩm du lịch còn đơn điệu nghèo nàn, chưa đủ sức hấp dẫn các du khách nước ngoài.

- Cơ chế chính sách về phát triển du lịch còn thiếu, chưa có chính sách đặc thù riêng, chưa có kế hoạch và chiến lược phát triển lâu dài. Đội ngũ cán bộ quản lý và chuyên sâu nghiệp vụ của ngành du lịch chưa ngang tầm với nhiệm vụ, sự phối hợp với các ngành với các cấp chưa đồng bộ. Công tác tuyên truyền, tiếp thị, quảng bá, xúc tiến du lịch còn ở mức độ thấp và ít hiệu quả. Chưa có chiến lược khai thác, tiếp thị đối với thị trường du lịch quốc tế. Đặc biệt là vấn đề thu hút vốn đầu tư phát triển du lịch nhằm tận dụng những lợi thế về tài nguyên trong thời gian qua còn chưa tốt, chưa tận dụng được những lợi thế sẵn có để đưa du lịch của tỉnh để trở thành ngành kinh tế mũi nhọn để phát triển theo hướng ổn định bền vững và lâu dài. Nhưng hạn chế trên đây đã làm cho các ngân hàng thương mại hạn chế mở rộng thị trường đầu tư tín dụng đối với ngành du lịch.

Một số kiến nghị nhằm đẩy mạnh đầu tư vốn tín dụng Ngân hàng để phát triển du lịch Quảng Ninh

Từ những tồn tại nói trên và để ngành du lịch Quảng Ninh phát triển ổn định và bền vững trong những năm tới đòi hỏi phải có sự đầu tư vốn lớn và hợp lý, trong đó vốn tín dụng ngân hàng giữ vai trò hết sức quan trọng là công cụ đòn bẩy kinh tế mạnh mẽ, giúp cho các chủ doanh nghiệp có điều kiện về tài chính để chủ động kinh doanh theo phương án được duyệt, trước mắt cần thực hiện một số giải pháp:

- Thứ nhất, tỉnh cần phải có quy hoạch mang tính tầm cỡ quốc tế trong chiến lược phát triển ngành du lịch; coi trọng việc bảo vệ cảnh quan, ô nhiễm môi trường vịnh Hạ Long xanh - sạch - đẹp tạo hình ảnh đẹp về Di sản thiên nhiên thế giới; xúc tiến, quảng bá hình ảnh vịnh Hạ Long. Nghiên cứu phát triển các dịch vụ du lịch hiện đại, du lịch cao cấp để phục vụ cho khách du lịch ở các nước phát triển đến tham quan và du lịch tại Quảng Ninh, từ đó thu hút được các dự án đầu tư, tăng thời gian lưu trú khách đến tham quan

du lịch. Những biện pháp nói trên là cơ sở để các ngân hàng mở rộng cho vay và phát triển các dịch vụ ngân hàng khác như thanh toán quốc tế, chi trả kiều hối, chuyển tiền điện tử.

- Thứ hai, cùng với nguồn vốn đầu tư cho vay của các ngân hàng, hàng năm tỉnh cần quan tâm trích 1 phần vốn ngân sách để đầu tư phát triển du lịch đối với các dự án bằng nguồn ngân sách Nhà nước, coi trọng thu hút vốn đầu tư nước ngoài, vốn liên doanh liên kết để đầu tư hỗ trợ doanh nghiệp mà chủ yếu là các doanh nghiệp vừa và nhỏ tránh tình trạng đầu tư tràn lan dàn trải. Đối với những dự án cần thiết, hiệu quả thì tập trung nguồn vốn đầu tư dứt điểm; trong khi chưa có nguồn thì tỉnh có thể thông qua ngân hàng cho vay và có cơ chế hỗ trợ lãi suất cho doanh nghiệp, nhà đầu tư triển khai.

- Thứ ba, cần cải tiến và đơn giản hóa các thủ tục hành chính, đặc biệt là cấp giấy phép đăng ký kinh doanh và giấy chứng nhận ưu đãi đầu tư cho các nhà đầu tư, doanh nghiệp, có chính sách ưu đãi về vốn, quỹ đất và thực hiện tốt công tác giải phóng mặt bằng để chủ đầu tư, các doanh nghiệp triển khai tốt các dự án của mình.

- Thứ tư, các ngân hàng bao gồm: ngân hàng thương mại Nhà nước, ngân hàng thương mại cổ phần và các tổ chức tài chính khác cần tăng cường mở rộng đầu tư vốn tín dụng để phát triển du lịch, cải tiến cơ chế tín dụng theo hướng đơn giản hoá các thủ tục giấy tờ, giảm bớt các phiền hà cho khách hàng, đảm bảo thông thoáng, tạo ra sự cạnh tranh lành mạnh giữa các ngân hàng để mở rộng đầu tư vốn giúp các doanh nghiệp kinh doanh du lịch nhanh chóng tiếp cận vốn để họ chủ động đầu tư sớm đưa công trình vào sử dụng.

Tóm lại mở rộng đầu tư đi đôi với nâng cao hiệu quả đầu tư vốn tín dụng ngân hàng đối với du lịch Quảng Ninh là một đòi hỏi cấp thiết vừa là mục tiêu mở rộng kinh doanh, phát triển kinh tế của tỉnh vừa mang lại lợi nhuận cho các doanh nghiệp và các ngân hàng thương mại ■